

Опис курсу

Дисципліна «Культурсоціологічний аналіз сучасного суспільства» покликана продемонструвати можливості нової візії аналізу соціуму у ХХІ ст. Вона є наслідком одного з головних методологічних поворотів у соціологічному знанні сучасності (cultural turn) і являє собою органічну єдність усіх трьох базових елементів, розглянутих на прикладі доробку Дж. Александера: загальної соціологічної теорії (культурсоціологія), теорій середнього рівня (концепція наративу, теорія культурної травми, концепція моральних панік, теорія зла тощо), а також «сильної» програми культурсоціологічного аналізу для проведення емпіричних досліджень. У процесі викладу матеріалу увагу зосереджено на її принциповій відмінності від соціології культури та соціокультурного підходу, в яких культура не володіла самостійним автономним статусом і не відігравала особливої ролі у соціальному розвитку. І навпаки, культурсоціологія висуває і аргументує положення про домінуючу роль культури у суспільній динаміці поч. ХХІ ст. та розглядає вплив нових культурних програм на соціальні зміни. У ході опанування цією дисципліною студенти зможуть не тільки ознайомитися із надбаннями сучасного соціологічного теоретизування в галузі культури, але й оволодіти практичними навичками застосування алгоритму культурсоціологічного аналізу сучасних українських реалій включно з проблематикою російсько-української війни. Отримані знання і навички студенти зможуть реалізувати під час розробки індивідуального науково-дослідного завдання в межах виконання своєї магістерської кваліфікаційної дипломної роботи, як її складової.

Мета: на основі отриманих під час навчання на бакалаврській програмі компетенцій в ділянці сучасних соціологічних теорій оволодіти знаннями, навичками і вміннями здійснювати культурсоціологічний аналіз сучасного суспільства з урахуванням триваючої російсько-української війни та її впливів на глобальні процеси сьогодення.

Завдання: виробити у студентів магістерської програми здатності розуміти структуру сучасного соціологічного знання та місце в ній культурсоціології; з'ясувати відмінності між соціологією культури і культурсоціологією; формулювати суть культурсоціологічної теорії та її основні положення і поняття; здатність розробляти «сильну» програму культурсоціологічного аналізу соціальної події як кейсу; застосовувати набуті знання для створення індивідуальних програм емпіричних досліджень в галузі культурсоціології в межах своєї магістерської роботи як автономну складову емпіричного розділу

Рекомендована література

Основна література

1. Александер, Дж. Ч., Рід, А. (2013). Соціальна наука як прочитання і як перформанс: культурсоціологічне розуміння епістемології. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2: 89-104.
2. Костенко, Н. (2022). Всередині та поза межами ідентичності в культурному досвіді пандемії та війни. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2: 5-21.
3. Скокова, Л., Танчер, В. (2009). Культурна соціологія: «сильна програма» досліджень соціального життя. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 4: 29-42.
4. Соболевська, М.О. (2014). Порядок дискурсів порядку: неофункціоналізм та постструктуралізм в сучасній соціологічній теорії: Монографія. К., Логос. 248 с.
5. Черниш, Н.Й., Собко, І. (2019). Інклюзивна освіта у фокусі культурсоціології. Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. Вип. 13: 21-29.
6. Alexander, Jeffrey C. (2001). The Meanings of Social Life. A Cultural Sociology. Oxford University Press. 301 pp.

Додаткова література:

1. Александер, Дж. Ч. (2014). Публічна ікона. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 3: 140-147.
2. Білик, А. (2016). «Сильна» програма соціологічного дослідження фестивалів в рамках культуральної соціології. Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. Вип. 10: 263-275.
3. Костенко, Н. (2011). Знання про смисли: методології глибини та поверхні. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 4: 3-31.

- 4.Костенко, Н. (2015). Співвіднесеність із культурою в стані ‘emergency’. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Вип. 2 (16). К.: Інститут соціології НАНУ. С. 390-405.
- 5.Чорний, В. (2019). Українське суспільство на сучасному етапі: виклики та загрози. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 3: 179-194.
- 6.Back, L., Bennett, A., Edles, L.D., Gibson, M., Inglis, D., Jacobs, R., Woodward, J. (2012). Cultural Sociology: An Introduction. Wiley – Blackwell. 238 pp.

Інтернет-джерела:

- 1.Ворона, В. (2022). Соціологія як наукова дисципліна: постпозитивістська концепція Дж. Александера та П. Коломі. Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 4: 7–29. URL: <https://doi.org/10.15407/sociology2022.04.007>
- 2.Малес, Л.В. (2012). Соціокультурний аналіз: концептуалізація засад. Дисертація д-ра соціол. наук: 22.00.01, К.: КНУ ім. Т.Г. Шевченка, 310 с. URL: <https://mydisser.com/ua/catalog/view/273/274/14672.html>
- 3.Пилюпенко, В. (2022). Постпозитивізм у мультипарадигмальному просторі соціальних та поведінкових наук. Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 4: 121–142. URL: <https://doi.org/10.15407/sociology2022.04.121>
- 4.Соболевська, М.О. (2013). Проблема соціального порядку і пресупозиції соціологічного теоретизування у неофункціоналістській соціології Дж. Александера. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2013. Вип. 3. С. 6–13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apspp_2013_3_3.
- 5.Черниш, Н. Авторський цикл “Соціокультурний підхід в соціології в цілому і у дослідженнях ідентичності зокрема”. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2005 № 4: 92-103 URL: <http://stmm.in.ua/archive/rus/2005-4/5.pdf>
2006 № 1: 37-53 URL: <http://stmm.in.ua/archive/rus/2006-1/5.pdf>
2007-1/5.pdf; 2007 № 1: 33-49 URL: <http://stmm.in.ua/archive/ukr/2007-1/5.pdf>
- 6.Черниш, Н.Й. (2010) Вступне слово до публікації авторської програми студентки 2 к. магістеріуму А. Білик. Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. Вип. 10: 260-262. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/596125.pdf>
- 7.Cultural Sociology: SAGE Journals. URL: <https://journals.sagepub.com/home/cus>
- 8.Cultural Sociology. Series. Editors: Alexander, P., Eyeman, R., Inglis, D., Smith, P. URL: <https://www.springer.com/series/14945>
- 9.Cultural Sociology - An overview. URL: <https://www.sciencedirect.com/topics/social-sciences/cultural-sociology>
- 10.American Journal of Cultural Sociology. URL: <https://www.palgrave.com/gp/journal/41290>
- 11.Neto, F.L. (2014). Cultural Sociology in Perspective. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0011392114533212>